
Vizija urbanistične ureditve jugozahodnega obrobja mesta Maribor

Author(s): Janez KUŠAR

Source: *Urbani Izziv*, No. 15, REGIONALNO PLANIRANJE (april 1991 / April 1991), pp. 74-77

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44179825>

Accessed: 03-10-2018 08:03 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

grajenega tkiva in programa v območju z njegovo vlogo v strukturi mestne slike. Menimo, da bodo nova spoznanja, ki so se porodila med izdelavo projekta, najmanj zadosten razlog za ponovni razmislek o umesnosti izhodišč, usmeritev in omejitev programskih zasnov in posebnih strokovnih podlag, ki v obliki, posredovani izdelovalcem variantnih rešitev, niso primerna osnova za uspešno načrtovanje

sprememb v sestavi mestne podobe.

Ilka Čerpes, dipl. inž. arh.

Izdelano na Urbanističnem inštitutu Republike Slovenije maja 1990

Nosilec naloge: Mladen Treppo, dipl. inž. arh. Avtorja: Ilka Čerpes, dipl. inž. arh., Vladimir Krajcar, dipl. inž. arh. Sodelavca: Andrej Vitck, dipl. inž. mat., Jožc Miklič, geometer.

Janez KUŠAR

Vizija urbanistične ureditve jugozahodnega obrobja mesta Maribor

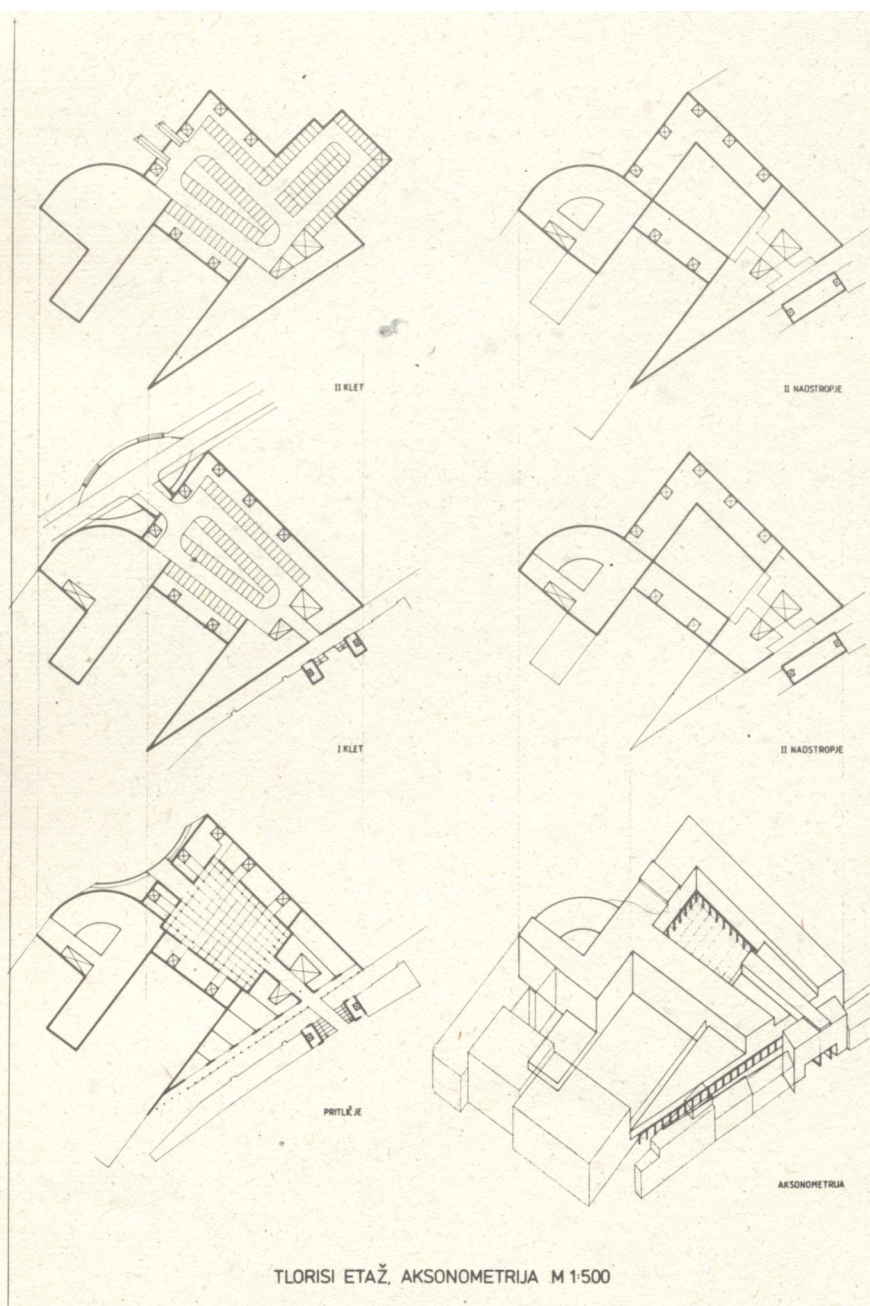
Zapis je strnjen prikaz diplomskega dela z naslovom Urbanistična ureditev jugozahodnega obrobja mesta Maribora, ki je nastalo na ljubljanski šoli za arhitekturo v letošnjem letu.

Diploma se ukvarja s problemom mestne rasti omenjenega območja. Odgovarja na predvideni ekonomski razvoj in dvig družbene ravni - standarda, izobrazbe ... v prihodnjih letih. Obravnava stalno temo stanovanja / bivanja; posebno pozornost posveča iskanju primerne "mesta" domovanja za vedno večje število starejših občanov in za mlade družine izobražencev.

Delo je s pretanjenim občutkom in z obilico strokovnih napolnil usmerjal Vladimir-Braco Mušič.

Maribor je nastal na križišču dveh pomembnih prometnih poti; severno-južne, ki poteka od Srednjega Podonavja k Jadranskemu morju in vzhodno-zahodne, ki poteka vzdolž reke Drave. Z razvojem prometa se je vitalen pomen Drave za mesto počasi izgubljal. Izgraditev Južne in kasneje Koroške železnice pomeni za mesto ob Dravi začetek industrializacije, ki je dala mestu nov obris, značaj in vsebino. Mesto se je širilo od prvotnega jedra, znotraj srednjeveškega obzidja, čez Dravo na jug, proti Pohorju in se razpostrlo proti jugovzhodu, na proste površine Dravskega polja.

V novejšem povojnem času mesto intenzivno raste. Potrebe mesta niso usklajene z danostmi prostora. Nevešče upravljanje s prostorom se kaže v neučinkoviti stanovanjski gradnji, nesmotrni izrabi prostora, napačni

Predstavitve

urbanistični opredelitvi posameznih predelov, nepreglednem urbanem tkivu ...

Potrebo po dolgoročnejšem in celovitejšem pristopu h gradnji novih stanovanjskih predelov zapolnjuje Projekt Maribor-jug (PMJ) iz l. 1976, ki ga je izdelal Urbanistični inštitut iz Ljubljane. PMJ široko, celovito in daljnovidno rešuje prometne, stanovanjsko-bivalne in druge probleme mesta, območju desnega brega Drave pa daje čitljivo podobo.

Konec osemdesetih let mesto zastavlja nove probleme ...

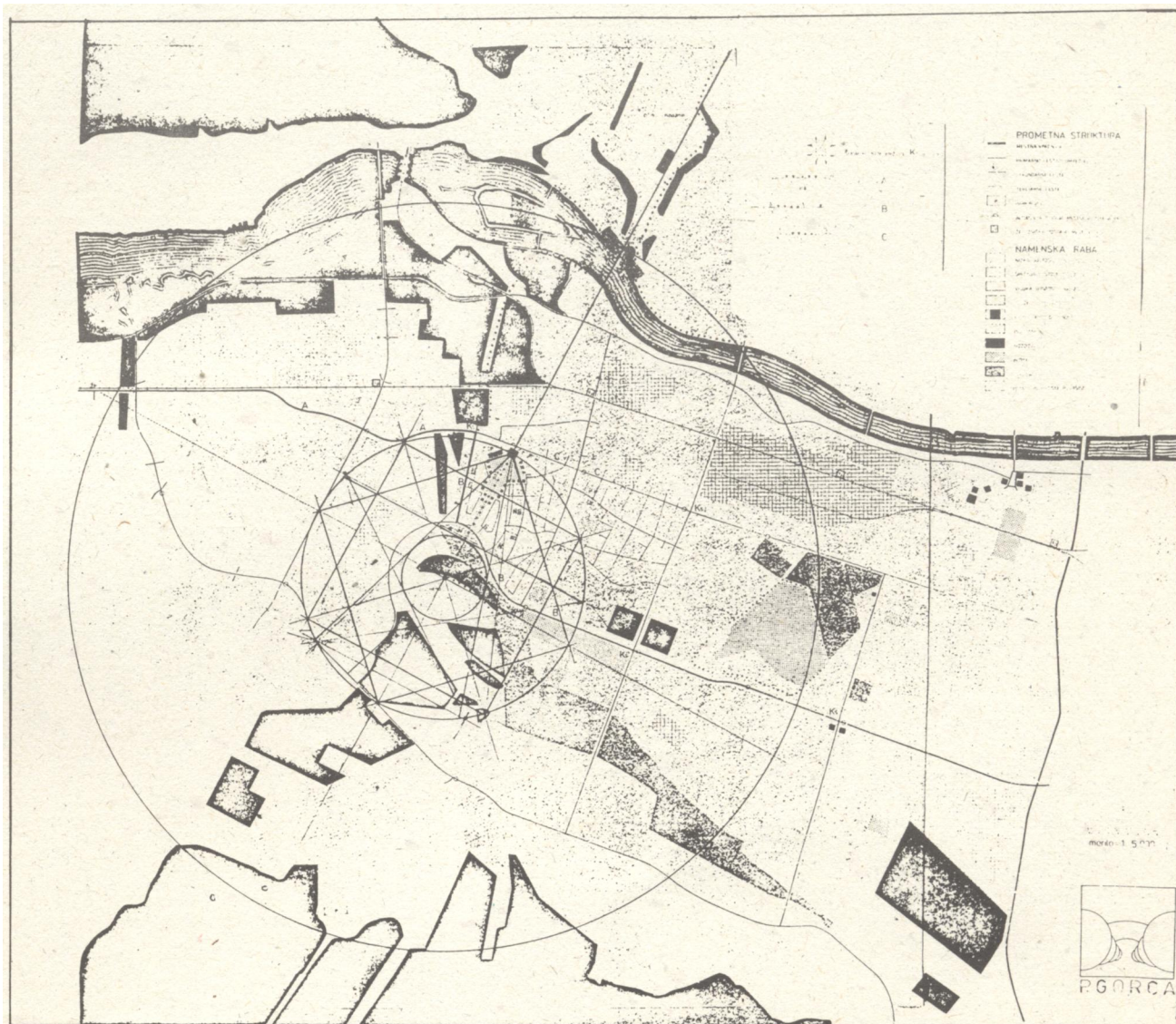
Predlog ureditve: Pekrska gorca

Pekrska gorca kot glavni motiv v prostoru in zelen pas kot meja mesta sta dejavnika, ki v mnogočem določata urbanistično - arhitekturno ureditev jugozahodnega dela mesta. Naravni osamelec Pekrska gorca, ki je z zelenim, pogozdenim pasom povezan z vznožjem Pohorja, ustvarja in nakazuje naravno oviro v razvoju jugozahodnega dela mesta. S pogoditvijo prostora med Pekrsko gorco in zelenjem ob Dravi se poveže gozdnato Pohorje na jugu z naravnim zaledjem Kozjaka in obronkov Slovenskih

goric na severu. Ustvarjen je kontinuiran zelen pas, meja in filter mesta proti zahodnim vetrovom onesnaženega zraka Tovarne dušika Ruše. Prepreči se urbanizacija kmetijskih površin in se zavaruje specifičen način življenja starih vaških jeder Pekre in Limbuš.

Prometna ureditev

Osnovna prometna mreža Projekta Maribor-jug (PMJ) deli mestni prostor na pravokotne prometne otoke s stranicami, dolgimi 600-1000 m. Pri zasnovi prometne ureditve nadaljujemo osnovno misel PMJ. Zaradi pri-

lagoditve specifičnim naravnim razmeram prostora se pravokotna mreža pri Limbušu zaključuje v obliko trikotnika.

Program

Zaradi dobre prometne lege, naravnega okolja in prostih površin za parkirišča so med zelen pas in cesto, ki je usmerjena na Pekrsko gorco, locirane storitvene dejavnosti: inštituti, informacijski center itd.

Podaljšek Ceste proletarskih brigad v odmerjeni razdalji ovije Pekrsko gorco. Nastale površine, ki ležijo okrog nje, so namenjene rekreaciji. S premoščanjem Drave pri Mariborskem otoku se za pešca povežejo naravne in ustvarjene atrakcije severnega dela mesta z južnim (Hipodrom, Koblarjev zaliv, Mariborski otok, morebitno igrišče za golf pri Račjem dvoru,

rekreacijski center Pekrske gorce in Pohorja).

Stanovanjski predel z nizko, gosto gradnjo in srednjo gostoto se locira znotraj novega prometnega otoka. Ima značaj vrtnega mesta oziroma primestja. Urbanistično-arhitekturno oblikovanje odreja specifika vrtnega mesta na robu mesta, ki ga opredeljujejo:

- kvantitativno velik delež naravnega nasproti urbanemu,
- naravne mikro in makro vedute,
- prehodi med naravnim in urbanim.

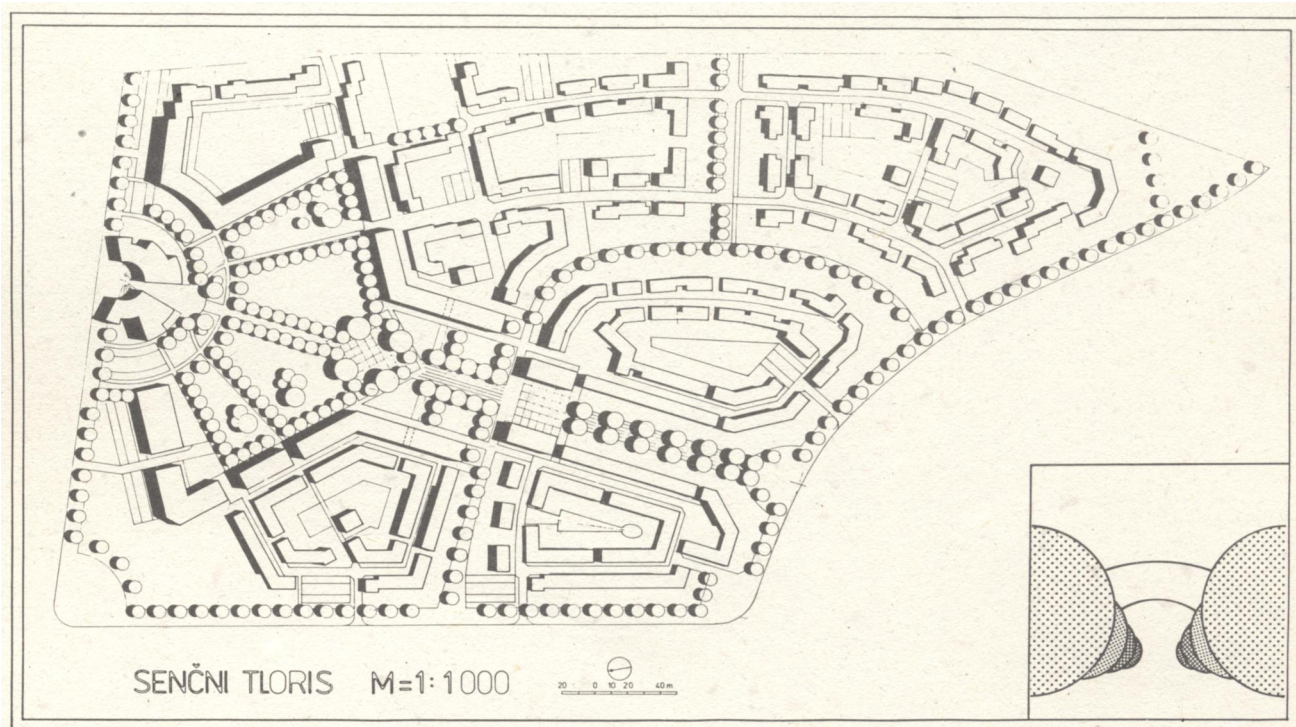
Podobni zapisi prostora se odčitavajo v neposredni bližini novega naselja. Morfologijo dveh jezikov urbane zazidave tvorijo agregati individualnih stanovanjskih hiš. Imajo obliko zanke, ki je s pecljem priključena na cestni sistem mesta. Način pozidave tvori jasne meje med pozidanim in

naravnim, ustvarja zalive narave v urbano tkivo - in obratno: urbano sega v naravno. Intenzivni preplet naravnega in urbanega predstavlja pomnljivo sliko.

Zaradi premajhne lastne stanovanjske substance je naselje z vrtcem in osnovno šolo vezano na PMJ. PMJ na križišču Šercerjeve ceste (podaljšek Koroškega mosta) in Ceste proletarskih brigad oblikuje velik center s trgovskimi, kulturnimi, šolskimi in drugimi dejavnostmi.

Os

Prometni tokovi v naselju so razpeti na osi, ki povezuje dve gravitacijski območji - center PMJ in družbeni center naselja. Center PMJ je povezan s Cesto proletarskih brigad, parkom, ki se izteka na Pekrsko gorco, in s pešpotjo z novim stanovanjskim nase-

PGORCA

Ijem. Sosedstva in druge elemente naselja veže in povezuje glavna pešpot - os naselja. Na jugu jo zaslanja in določa Pekrska gorca z vrhom majhne baročne cerkve in greben Pohorja, katerega vrh označuje telekomunikacijski stolp. V nasprotni smeri se izteče v družbeni center in virtualno poteka naprej čez Dravo, Koblarjev zaliv in Hipodrom v vas Vinarje, ki leži pod naravnim sedlom obronkov Slovenskih goric. Na isti osi sooča človeka (družbeni center) in naravo (Pekrska gorca). Os je nosilec doživljajskega in orientacijskega sistema naselja in bližnje okolice. Njena čvrsta struktura uvaja red v amorfnu predmestno pozidavo. Pešpot vsebuje mnoge zelene elemente. Zanj je značilna parkovna ureditev. Sestavljajo jo različni pomenski sklopi:

- avtobusna postaja mestnega javnega prometa na Erjavčevi cesti ob družbenem centru (povezava naselja s centrom in ostalimi deli mesta);
- polkrožno zajemajoč, predrt in usmerjen družbeni center z vso potrebno ponudbo lokalnega značaja;
- urejen park (opuščeno pokopališče), ki se na severu stika z mirnim, prisojnim delom družbenega centra; park na južnem delu formira ustje; tu Pekrska gorca zakrije greben Pohorja; prostor je tlakovan in z urbanističnimi elementi posebej označen in poudarjen;
- južna postaja mestnega avtobusnega prometa.

Pot se nadaljuje na Pekrsko gorco, skozi park do centra PMJ ali po zelenem pasu do vznožja Pohorja.

Sosedstvo

Sosedstvo in celotno naselje pazljivo odmerja razmerja med javnim, poljavnim, polzasebnim in zasebnim. Naselje je razdeljeno na šest manjših enot - sosedstev, ki jih med seboj loči drevored. Oblikovano je tako, da nudi čim svobodnejšo izbiro poti, dostopov in povezav do sosednjih sosedstev, večjih prometnih poti in vitalnejših predelov sosedstva in naselja. Navznoter se sosedstva pretčno opirajo/odpirajo na glavno pešpot - os. Navzven se vežejo v obliki pečlja na obodno prometno cesto naselja, ki je v sklopu primarno - sekundarne cestne mreže mesta. Avtomobilski promet je v sosedstvu omejen. Sosedstvo je prometno samostojna, zaključena in zaprta enota. Površine, ki so namenjene avtomobilu, so obenem peščeve površine. Parkirni prostori so razporejeni na vstopih ali/in v notranjosti sosedstva.

Napotila za preostali jugozahodni del mesta

Prostor zahodno od zelenega pasu do Graške ceste se urbanizira mestno in radialno na Pekrsko gorco.

Naravni trikotni pas med naseljem Pekre - Limbuš, Graško cesto in vpadnico se trajno zaščititi.

Trasira se cesta, alternativna vpadnica, ki se pri Limbušu odcepi od glavne vpadnice in se usmeri na Pekrsko gorco. Poteka skozi zaščiteno, zeleno območje, prečka Graško cesto in vstopa v mestno urbaniziran predel zahodnega predela Pekrske gorce. Na koncu se priključi na cesto, ki obkroža Pekrsko gorco.

Janez Kušar, dipl. inž. arh., Maribor.

Franc J. ZAKRAJŠEK

Samoodmev na Predloge ob spremembi sistema urejanja prostora

V Urbanem izzivu ter že prej v IB - reviji za planiranje (št.3-4, 1990) sem objavil Zapise ob preobrazbi sistema planiranja in urejanja prostora. Skušajmo na tem mestu odgovoriti na nekatera vprašanja, ki so se zastavljala v razpravah o omenjenih zapisih.

Uveljavljanje novega pravnega sistema v Sloveniji

Menimo, da je potrebno pri uvajanju nove zakonodaje na določenem področju, med drugim tudi na področju urejanja prostora, uporabiti naslednje osnovne principe:

- Nova zakonodaja namesto sprememb in dopolnitev. Glede na spremenjene temelje političnega in ekonomskega sistema se v splošnem ni mogoče zadovoljiti le s spremembami in dopolnitvami posameznih sedaj veljavnih zakonov na določenem področju.
- Začetna verzija novega pravnega sistema na določenem področju mora biti relativno preprosta a kar se da celovita. Mehanizmov novega sistema naj bo malo in naj bodo kar najbolj preprosti, po drugi strani pa jasni in takšni, da je omogočeno "nedvoumno" odločanje v posameznih primerih.
- Uveljavljanje celotnega novega pravnega sistema v Sloveniji bo trajalo 5-10 let. Po sprejetju začetnih verzij novega sistema na posameznih področjih bo prišlo do vsebinskega usklajevanja med posameznimi področji, usklajevanja s sprejetimi mednarodnimi sporazumi, vsebinskega detajliranja in

